

ღმერთმა ერთი რათ აცხონოს (იხილეთ შეთქმულთა ბავრდი)

№ 41

1920 წ.

სექტემბერი 12

თამადა. ამხანაგებო! ეს ღმერთმა აღდგარდელის ის ჩივი ქალაქის გენერალ-გუბერნატორი რომელიც გამოსცემს ბოლშე დეკრეტს და რბანებას სიღამობით ქაიფის აკრძალვის შესახებ და საქმეზე კი ხელს არაფერს გვიშლის მთლიანად ღამე ღამისა და ქვიფში ვავიტაროთ. ლოთები, გაუმარჯოს, გაუმარჯოს...

თამადა. გენერალ-გუბერნატორთან ერთად გაუმარჯოს ჩვენს მილიციას, რომელიც გინგებ მოიყრუებს ხოლმე ყურებს, თითქო ჩვენი ღრიანცელი არ ესმოდეს და ხშირად ჩვენიან ერთად განაგრძობს შექიფისა და დროს ტარებას.
ლოთები. გაუმარჯოს ჩვენს კომისრებს და მილიციონერებს, აბა, მრავალყამიერ, (ისმის აუწყერელი ღრიანცელი)
თამადა. ზემოსწინებულ ძვირფას პირებთან ერთად გაუმარჯოს ჩვენს საყვარელ მთავრობას, რომელიც არავითარ ყურადღეობას არ აქცევს კანონების ასრულებას ღამე ლოთობის აკრძალვის შესახებ და საშუალებას გვაძლევს ასე ადვილათ შეძენილი ფულები და აუარებელი სანოვავე გავაჩანავოთ. აბა, მრავალ ყამიერ!

დედგაბცია.

(გუძღვნით რუსეთში მიმავალ დელეგაციას მახვლმძღვანელოთ.)

ინგლისის მუშათა დელეგაცია საბჭოთა მთავრობამ ალტაცებითა და ზვიმით მიიღო: ლენინმა ფიციფულ მათგანს ხელი ჩამოართვა.

სამოთხეში.

იმ სამწუხარო ამბავმა, რომლის შესახებაც ჩვენ უკანასკნელ ნომერში მოგახსენეთ, მთელს სამოთხეში დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია.

— არაფერი უთქვიათ თავის გასამართლებელი და გულიც იმითამ შეუწყუბდით, — ამბობდნენ ზოგიერთები.

— პირიქით, იმდენათ თვალსაჩინოა მისი უდანაშაულობა, რომ ღობარაკიც მეტი იყო და ამან შეუტონა გული, — დასძენდნენ სხვები.

ასე იყო, თუ ისე სამსჯავროს განახლების დღეს ყველანი მოუთმენლად მოელოდნენ. იყო ხმა: ბრა-

ოდებული ვეჭილს ეძებს და ზოგიერთმა ცნობილმა ადვოკატებმა, რომელნიც მსაჯულებთან კარგს განწყობილებაში იყვნენ დიდძალი ფული მოსთხოვესო, მაგრამ ეს ხმები არ გამოართლდა.

ხუთშაბათს დილითგანვე დიდძალიმა ხალხმა მოიყარა თავი დევი-მუხის ჩრდ-აღმ-კვეშ. ჯანუწყვეტელი და თანაც ცხარე კამათი ნათლად მოწმობდა ხალხის ღრმა ინტერესს ამ უჩვეულო პროცესისადმი.

— თუ უზენაესი მართლაც დანაშაულია და თუ აქაური სასამართლო იქაურ სასამართლოსა შგავს; გამართლებენ უეჭველათ! — წარმოსთქვა ერთმა ახლად ცხონებულმა ქართველმა.

— ამდენი „თუ“ რა ამბავია შე კაი კაცო.

დელეგაცია განცვიფრებაში მოიყვანა ჩინელების საბჭოთა ჯარის შეხედულობამ.

შეედავა მეორე—გუშინ თავმჯდომარეს განუცხადებია:

„მართლის გამტყუნებას ისა სჯობია, დამნაშავე დაისაჯოსო.“

მსაჯულებიც მოვიდნენ. ბრალმდებელიც, ბრალდებულიც და ცოტა ხნის შემდეგ თვით თავმჯდომარეც ინება მობრძანება. სოლომონი, გარეგნული შეხედულებით კარგ გუნებაზე იყო, თუმცა მის გულში რა ცეცხლისდუღდა, ეს არავინ იცოდა.

დიდი მოწყენილობა არც ბრალდებულს ემჩნეოდა, სახე ჩვეულებრივით უბრწყინავდა, ხოლო სპეტაკ წვერს გრილი ნიავი უთამაშებდა. მეტის სიფრთხილისათვის კარის ექიმი თან წამოეყვანა და იქვე შორი ახლოს იდგა სხვა და სხვა საყნოსი წამლებით აღჭურვილი.

— სხლამას ვახსნილად ვაცხადებ! დინჯათ წარმოსთქვა სოლომონმა და სათვალეები გაიკეთა.— სიტყვა ეკუთვნის პატივცემულ იგვოვას.

მაშა ღმერთი ნელა წამოადგა. დინჯის ჩახველებით ხმა გაისწორა, წვერებზე ნაზათ ხელი ჩამოისია და დაიწყო.

— მოქალაქენო! აგერ შეშვიდვ დღეა, მძიმე საგონებელში ჩავარდნილს, ღმერთი ძილი არა მაქვს და დღითი მოსვენება. ფეიქრობ და ვერ გამოიმორკვევია, თუ საიდან შეთხზა პატივცემულმა ბრალ-

მდებელმა ამდენი დაუჯერებელი და ყოველივე სიმართლეს მოკლებული ამბავი...

თავმჯდომარე გთხოვთ საგანს ნუ უხვევთ.

ბრალდებული. როგორ თუ ვუხვევ! მე მიინდა გაეიგო, საიდან მომდინარებს ეს კორები და ინსინუაციები ჩემს შესახებ.

თავმჯდომარე ამას სასამართლო გამოარკვევს, გთხოვთ საგანს დაუბრუნდეთ.

ბრალდებული. მე მოვითხოვ, ბატონო თავმჯდომარე, გამაგებინოთ, ვინ უთხრა ქართველ ხალხს, რომ ეს დანაშაულობანი ჩემ მიერ არის ჩადენილი. თუ თქვენ სიმართლე გაინტერესებთ ამისი გაგების უფლებას ვერ წამართმევთ.

ბრალმდებელი. ნებას ვაძლევ ჩემს თავს მოვახსენო ბრალდებულს, რომ ჩვენი ბრალდება დაყრდნობილია ურყვე საბუთებზე. ყველა ჩემ მიერ დასახელებულ ბრალდებას დაამოწმებს არა ერთი და ორი მღვდელი, ხოლო საერთოდ ქართველ მოძღვართა და ღვთის მსახურთა მეორე საეკლესიო კრება. დაე იცოდეს პატივცემულმა ბრალდებულმა რომ ჩვენ ჩვენს სიტყვებს პატივზე არ ვამყარებთ.

ბრალდებული. მე მაინც მოვითხოვ გამაგებინოთ, ვინ არიან ეს მღვდლები, ან ღვთის მსახურნი, რომელნიც ასეთ მიჯტვებელ კორებს ავრცელებ-

„საქართველოს მემკვიდრეობა“ № 41-ის 5 თუხანი.

ვინც ცნობს „ემშაკის მატარებელს“ და იმ თავითვე მისი ერთგული მკითხველი ეყოფილება ის, რა თქმა უნდა, ქვეყნის ნატამალსაც არ შეიტანს ასეთი უცნაური გაძვირების საფუძვლები.

ხოლო, ვინც ჩვენს ქუჩებს „სხვათა შორის“ კითხულობს, ან კიდევ წინასწარ მტრულად განწყობილია მასთან; იმთავითვე ნება გვიბოძეთ, ცოტა რამ სტატისტიკური ცნობები მოგაწოდოთ:

შეგანჯნოთ ფასები 1914 და 1920 წლ.

უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის, მოგვიხსენებთ, ქართველი კაცი **კურ-მარილისა და კურ-ლეონის** კაპიტალის განსვით ქართველი ხალხის ამ თვისების მიხედვით როგორ გაძვირებულია ცხოვრება.

შური დირდა 2914 წ.—5 კ. ესლა დირს—50 მ. გაძვირებულია—1000%, მარლი დირს—2 კ. ესლა დირს—40 მ. გაძვირებულია—2000% დვინო ბოლი—20 კ. ესლა დირს—100 მ. გაძვირებულია 500%

ამისდაგვარათ, მართა ამ ცხრილით რომ ვინელმდგანელოთ, მაშინაც საშუალოდ 1000 ჯერ გაძვირებულია ცხოვრება.

მაგრამ წარმოვიდგინოთ, რომ ქართველი კაცი გადაეჩვია ზურსაც, მარლსაც და დვინოსაც (მოდი და ნუ გადაეჩვიე ასეთ სიძვირეში!) და სხვა სხვები გაძვირდნოთ.

შაქარი—ქლირდა 15 კ.—ესლა ქლირს 300 მ. გაძვირებულია 2000% სპიკა—1 კ. ესლა ქლირს—10 მ. გაძვირებულია 1000% ფენსმცმეც—5 მ. ესლა—ქლირს 6000 მ. გაძვირებულია—1000%

როგორც ვხედავთ, არც აქ გამოკეთდა საქმე, მაგრამ თავი დავანებოთ ამ უცხო სხვებს და ჩვენთვის აუცილებელი და მასწავლებელი საქონელი ავიღოთ—**კალკლი**.

ქალაქი ერთი ფუთი ქლირს მაშინ 3 მ. ესლა 6000 მ. გაძვირებულია—2000% ერთი სიკვით, ბრძანე კი ნათლად ვხედავს, რომ დღეს მწეხლად თუ მოიპოვება ისეთი საქონელი, 1000 ჯერ მინც რომ არ გაძვირებულიყოს.

უკეთეს ვიფიქროს ვემშაკის მატარებელს გავითვალისწინებთ, სრულიადაც არ უნდა გავიკვირდეს, რომ „ემშაკის მატარებელს“ დღეიდან 50 მან. გახდა.

ბენ ჩემს შესახებ და რომელითაც თქვენ ასე უჯერით. **თავიჯდომარე**. თქვენ უკეთ მოგვიხსენებთ ვინ არიან მღვდლები, ვინაიდან ისინი თქვენ გემსახურებინან.

მამა-ღმერთო კარგი სამსახური კია ჩემზე კორების თხზვა და ხალხში გავრცელება! მე განმეორებით მოვითხოვ მათ გაცნობას.

ბრალმდებელი. იგოვას განცხადება მე სამართლიანად, მიმაჩნია. მოგახსენებთ, რომ მღვდლები და საზოგადოთ სასულიერო წოდება, ეს თქვენი ხალხია. თქვენ გემსახურებინან.

იგოვა. ვინ დანიშნა ისინი ჩემს მსახურად? კეთილ ინიმეთ და გამაგებინეთ.

ბრალმდებელი. როგორ თუ ვინ? მღვდლებს ეფისკოპოზი ნიშნავს. ეს ყველამ იცის, საიღუმლო ხომ არ არის!

იგოვა. ეფ-სკოპოზს? **ბრალმდებელი**. ეფისკოპოზს კათალიკოზი იგოვა. კათალიკოზი ვისი დანიშნა?

ბრალმდებელი. კათალიკოზი... კათალიკოზი კათალიკოზი ხალხია... კათალიკოზი მართლად ვისი დანიშნულია კარგათ არ ვიცი...

იგოვა. მოქალაქენო! მე სწორეთ ეს მიხლოდა გამეგო. როგორც ხედავთ მე, როგორც ღმერთს, არც ერთი მათგანის დანიშვნაში არავითარი მონაწილეობა არ მიმიღია. მართალია შირად მესმოდა: იქ დღემიწაზე ვილაც ვილაცა ვინი სახელით ხალხს ატყუებენ, სძარცვვენ, ვაჭრობენ და გონებას უბნელებენ, მაგრამ არ მჯეროდა. არა მჯეროდა, მოქალაქენო, იმისთვის, რომ ვერ წარმოშედვინა ისეთი აღაშინანი, რომელიც მათ დაუჯერებდა ასეთ სიყალბეს...

ხალხი. ოჰო, ოჰო!
იგოვა. მოქალაქენო! ისინი რომ მართლა ჩემი მსახური იყვნენ ვანა შეთხზავდნენ ჩემზე ასეთ კორებს? ისინი ჩემი მოსამსახურენი კი არა, ჩემი მოსისხლე მტრები ყოფილან. ის ბოროტნი სულნი, ხალხის მოსატყუებლათ ჩემს სახელს ცარა ზოგავენ და ქვეყნის საფრთხობელად გამოეყავართ. თქვენ კარგათ იცით, ამხანაგებო, თუ როგორ მიმდინარეობს აქ ჩემი ცხოვრება. მე მხოლოდ სიყვარულსა და სათნოებას ვთესავ, ვცდილობ კაცთა შორის მყუდროება და ბედნიერება დავამკვიდრო.

დღეღვატია ძლიერ გააკვირვა მოსკოვის ქუჩების წესრიგმა.

ხალხი. მართალია! მართალია!

იეგოვა. ისინი კი, ძვირფასო შეილებო, ის მატყუარა „ღვთის მსახურები“ დალიან ხალხში და სახელს მიტევენ, თითქო ყველა უბედურება ჩემი მოგონილი იყოს. ეს არის ჩემი სამსახური? არა! ბატონებო! აქ ძნელი მისახვედრი არაფერიც არ არის: ის ვინც მე სახელს მიტეხს, ვისაც მე ხალხის მტარვალად და მოღალატეთ გამოცხადებ, ჩემი სახელით მთელ ქვეყანას სძარცვავს და ატყუებს, ის არ შეიძლება ჩემი მსახური იყოს. მე აქ, თქვენს წინაშე, ოფიციალურად ვაცხადებ, რომ ეს ვიღაცა თქვენი მღვდლები და ეფისკოპოზებია, ხალხს ატყუებენ, თქვენც გატყუებენ. აქვე გამოიჩვენო, რომ ისინი ერთხანეთს ნიშნავენ ამ სამსახურში და სამსახურიც შეტად საეკვო და არა სიმპატიურა აქვთ, თქვენ კარგათ იცით რომ ძე ჩემი ხალხისთვის ჯვარს ეცვა; ნუ თუ ამ თავგანწირვის მოქმედ ბოროტი ღმერთი უნდა იყოს? არა, მოქალაქენო. თქვენი მღვდლები ყოფილან ბოროტნი და უმადურნი, ვინაიდან ჩემი სახელით ლუკმა პურსა სკამენ და ჩემსავე სახელს ხალხის თვალში ჩარქსა სცხებენ და ამკირებენ.

ამგვართ, მოქალაქენო, თუ თქვენს ბრალდებებს სხვა საბუთები არა აქვს, გარდა ამ ბოროტ აღამიანთა მოწმობისა, ის სრულიად ყალბი, უსამართლო, უნაიდაგო ბრალდებაა. მიუხედავად ყოველივე იმ მწუხარებისა და შეურაცყოფისა, რომელიც მე მათმა უმსგავსო საქციელმა მომაყენა, მე მოვიზიარებ თქვენგან არა ჩემს გამართლებას, არამედ მათ შენდობასა და პატივებს. და მიეტოს

მათ შეცოდებანი მათნი ნებსითნი და უნებლოეთნი ბრალდებული გაჩუქდა. ნელის ნაბიჯით უკუიქცა და თავის საფარძელში ჩაჯდა.

მსაჯულები სამსჯავროთ დასხდნენ. მათი ფარული კამათი ნახევარ საათს გაგრძელდა. ხალხი დიდის ჰოუთმენლობით მოელოდა განაჩენის გამოტანას.

მსაჯულთა კრებული კვლავ გამოჩნდა. მდივანმა გაშალა სხდომის დადგენილება და წაიკითხა:

— საგანგებო სამსჯავრომ, სამოთხის ქართველთა მიერ მოწვეულმა განიხილა სისხლის სამართლის საქმე ბრალდებულ იეგოვასი. მხარეთა მოსმენის შემდეგ სასამართლო ქვეყნისა და სინდისის წინაშე აცხადებს, რომ ყოველივე ის ცნობები, რომლებსაც საქართველოს სამღვდლოება ავრცელებს იეგოვას შესახებ, სახელდობრ (ჩამოთვლილია ბრალდებანი) წარმოადგენს საზიზღარ კორს იმა სამღვდლოების მიერ ხალხის მოსატყუებლათ შეთხზულს; სამსჯავრო ადასტურებს, რომ არც ერთ დანაშაულობაში შემოადინიშნულ ბრალდებულს მონაწილეობა არ მიუძღვის, რომ ის არის ღმერთი არა ბოროტებისა, არამედ სიყვარულისა და სიკეთისა, რასაც ამტკიცებს მისი პირადი ცხოვრება სამოთხეში. ამის გამო სამსჯავრო ერთხმად სცნობს მას უდანაშაულოდ, მხოლოდ ქართველ სამღვდლოებას უდიდეს დაშინავედ, როგორც ქართველი ხალხის, აგრეთვე ბრალდებულის წინაშე!

სოენარკოშა დელეგაციას ნება დართო თავისუფლად დათვალიერება მთელი რუსეთისა ფანჯრიდან.

ამისთანავე სამსჯავრომ დაადგინა ზემოაღნიშნული დადგენილება უცვლელად დაიბეჭდოს ჟურნალ „ეშმაკის მათრახში“, რასაც ჩვენ დიდის სიამოვნებით ვასრულებთ.

ეშმაკი.

P. S. ახლად გადმოცემულ ცნობით ბრალმდებელს განძრახვა აქვს სამსჯავროს დადგენილება განასაჩივროს.

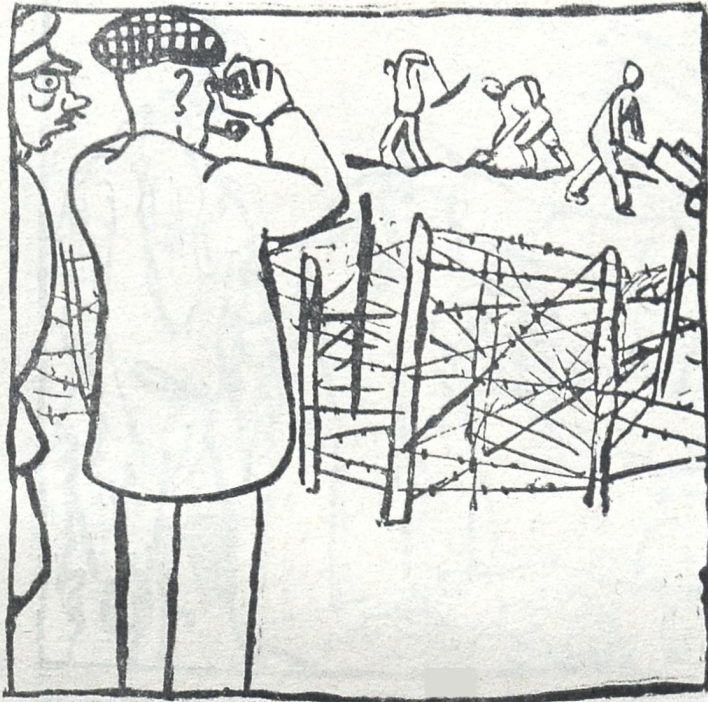
მ-კი.

შექნჯაბლებულის ლექსები.

I.

პაი, არული, არული,
 არული ძმებო, არული,
 (გადავკრათ ზღვაზე მხარული)
 ცოდვა რად გიყვართ ფარული,
 სჯობს ცოდვის გამომჟღავნება...
 (თუ თქვენს სინდისს ეს ენება)...
 და რადგანაც ვარ თვენება,
 მიყვარს მე ხშირად მხილება,
 (ეს ჩემი კმაყოფილება)...
 ამოწმებს გამოცდილება:
 კარგია სხვის გაფრთხილება,

ბევრს ჭკუა დაერბილება,
 თუ კაცი გონიერია,
 თუ არ და ღონიერია
 სჯობს მუჯღუგუნის მირთმევა...
 (ამას „მასაჟი“ ერქმევა)
 არული ძმებო, არული!!
 სიტყვა სჯობს პილბილ წაკრული...
 რომ ბევრი ჭკუა ნაკლული,
 არ იქნეს ჯვარზე გაკრული,
 ან თავის დანით დაკლული.
 ბევრს ცხოვრება აქვს აქ კრული,
 ბერისას ისმის მაყრული,
 ვინ ლაღობს, — არს გადაკრული,
 და ვინაც ფერდებ აკრული...
 ვინაც ბევრს ყბედობს, ყოყოჩობს,
 მან იცის საქმე როგორც სჯობს,
 გაბედულია, ბევრს არ ბუობს,
 მივა და თავს იქ შეარბობს,
 სადაც „საიმასქნელია“
 — ხედავს კვლავ ირგვლივ ბნელია,
 „თუ იმის“ არ ხარ მქნელია
 ამბობს, ცხოვრება ძნელია.
 ზოგი იმითაც ამაყობს,
 სადაც სურს თავს იქ ამოყოფს,
 და ამით „საქმეს მოაწყობს.“

მუშებთან კავშირი და მათი ყოფა-ცხოვრების გაცნობა დელეგაციისთვის სრულიად უზრუნველყოფილი იყო.

და თავის გოგრას ავათმყოფს,
 თუ რას იწონის, ვერ ატყობს;
 მით ხალხის საქმეს ავად ჰყოფს,
 მაგრამ მახეში თავს გაჰყოფს,
 და მით მიისჯის თვისის საყოფს.

II.

არული, კუდიანებო!
 არული, ჰაუ, არული!
 (კეკეს სურს ფერ-უმარული)
 გადავკრათ ზღვაზე მხარული,
 ევროპას თვალი მივაპყროთ,
 იქ კეკის კოლოფი დავიპყროთ,
 ჩრდილოსთან ჩვენ რად ვიპყროთ,
 ჩრდილომ იწითლოს წითლადა,
 (თუ არ დაიტერეს სულმთლადა)
 იგი ევროპას მუშტს უღვს,
 აზიას წითელ ჰიმნს უმღერს,
 „შავებს“ წითელ ფერს აწოდებს,
 „სოციალიზმი“ აბოდებს,
 არც თავს და არც სხვებს იცოდებს,
 ევროპას წარღვნას უპირებს,
 —აზიით გაანაპირებს,

რუსეთი, ბაქო, სპარსეთი,
 (უხდებათ წითლად „კორსეტი“)
 შეერთდენ... საქმე ასეთი
 გაჩაჩხეს, მოაქაჩრაკეს,
 (ფლაგში ქიშმიში ჩაყარეს)
 ევროპას ემუჭრებიან...
 (საპნის ბუშტები ჰქრებიან)
 გაწითლდა ნური, ქემალი!
 —დალიეს რაღაც წამალი,—
 ავერ, იქ მტერს იგერებენ,
 აქ კი ყარსს ხმლებს უღერებენ
 (ქვს, დიდხანს ვერ იმღერებენ)...

III

ზიზლ-პიპილ და ბუზმენტი,
 როგორ გიხდება აქესენტი!..
 გამარჯობა ძავე ტერენტი!—
 ხომ არ გინახავს დომენტი...
 მოდი, გავსინჯოთ მომენტი:
 კონიუნკტურა, სტრუქტურა,
 ბოლშევიზმი, პოლონეთი,
 ინგლისი და საფრანგეთი,
 ერანგელი და თუნდ... სომხეთი...

საბჭოთა მთავრობამ ყოველგვარი დახმარება აღმოუჩინა მუშებს, როგორც ტანსაცმელით, აგრეთვე ნიღბებით და პარკებით,

—კიობს ბაძავს პოლონეთი,
მისდევს სასაენარკოშეთი,
ფიქრობს: „შეტუიო ერთი,
ვაწყველინო პანებს ღმერთი
გავაწითლო პოლონეთი,
ხელს მოგვაწვდის გერმანეთი,
და როდესაც ერთმანეთი—

—ტალი კვესსა და კვესს-ტალი,
მაშინ ნახეთ ცეცხლის ალი,—
ევროპაში ავიზიზდეს—
ანტანტა თუ ტანტზე იჯდეს!!
მუსოს ეტყვის პოლონეთი:
„მომეხმარე, თუ გწამს ღმერთი,
იარაღი მომაწოდე,

თქვენთვის ვიბრძვი, შემციოდე,
მე თუ ვიწვი, შენც იწოდე,
მსურს დავიციო მე საზღვარი,
თქვენც არ დამრჩეთ გულ დამწვარი“
მუსიომ იცნო ვრანგელი:—

—მიუსია დათვისა მგელი,
მაგრამ დათვის მგელი ვერ დასძლევს:
თუ გსურთ დავდებ ამის ნაძღვეს,
დათვი თუნდაც მგლებს ვერ მოსპობს,
მგლები დათვებს ვერ გაჰქელებს—

მხოლოდ ზღვა იმღერევა, ღელავს,
მეთევზეს სურს თევზას ქერა, —
სჩანს ლალატობს ბედის წერა,
ვაპ, თუ ტალღაც დაეძგერა,
და ჩააყურყუმალაოს—
და თავიც დაისაფლაოს—
—ღღამეა მუდამ ვით იღლაოს...
ჰხამს თვის საქმე ჩაფლაოს.

IV

გაქო, გაქო, როგორ გაქო...
კოსრო მოტვლებილი გაქესო...
მოეწყინათ წითლებს ბაქო...
სთქვეს: „აწ აბა, აქ რა გვაქესო,
არც აქ—გვაქეს და არც გავაქესო...
შეგვექმნა ჯოჯოხეთიო...
თუმცა მკლფა სომხეთიო,
საუზმეთ ხომ ივარგებსო. —
—მშიერ კუქს ესეც არგებსო,
საქართველოს ჩვენს ურგებსო,
(თუმც მუდამ მახეს უგებთო),
ხელში მაინც ვერ ვიგდებთო,
მაშ, ისევე შენ სომხეთიო,
შენ უნდა შამოგვხედოო,
სიწითლე შენც მოგიხლებო,

რით მათ (მუშებს) პირნათლად და პირ მსუქნად შესძლებოდათ წარდგომა დასავლეთის პრო-ლეტარიატის წინაშე.

ქემალ „დაგიმეგობრდება“,
 ჩვენც იმას ხელს გაუწვდითო,
 ევროპას სულს ამოვწვდითო,
 იმ ევროპას, რომელს შენტვის
 მანდატიც კი სჩანს, შეშურსა,
 და შენებრ ერს უბედურსა,
 აღარც კი უგდებენ ყურსა,
 ნუ თუ სიწითლე არ გსურსა,
 გშიათ?—გაქმევთ ჩვენ თეთრ პურსა,
 ოღონდ თქვენ სიკეთე ჰქენით,
 ოღონდ ჩვენი შეიქენით,
 და ვაგონი რაჟე ძღვენიო
 მოსკოვს წაგასოვნარკოთო,
 აბა, ტყვილად რად ვიომოთ,
 ჩიჩერინს რატომ სწვით ნოტებს,
 აბა, სთქვით ვინ იბოროტებს,
 ვინ გმწვევათ ავი ზრახვით,
 (ფლავი კი სჯობს ერბო—ხახვით)
 როს დავსტკებთ შენი ნახვით,
 მენატრებთ გფიცავთ, აჰ, ვით?!

VI

ვაქო, გაქო, როვორ გაქო,
 კოსრო მოტვლებილი გაქვსო

ნიკაზბედა ერთი ღერი—
 —ავი არის შენი წვერი?
 თუნდ მოაძვრე ერთი ღერი—
 —დაელუბა ქოსას წვერი,
 ღარიბს ცოტა დააკლდება,
 მოკლე ცოტათ დამოკლდება,
 და მეც ჩემი ბიუჯეტი,
 აღარ დამჩნა ამის მეტი;
 ჩემი ოჯახის წევრების—
 —უწლოთა, თუ წლოვანების—
 საბუთიან მოხსენებით,
 (ვკლები ამის გახსენებით),
 სათანადო დეკრეტებით,
 (დამპეტვიოთ, გთხოვთ, კეტებით)
 მე საზამთრო ხარჯთ აღრუცხვა,
 (ჩემს მტრებს თავში ვაი, რისხვა)
 დავამტკიცე და მივიღე,
 ავანსად ხარჯი გავიღე,
 ლუკმაზე ხელი ავიღე...
 ვის კაბა სურს, ფეხსაცმელი,
 და ვის პალტო ჩასაცმელი,
 რომლს შლაპა, რომელს ბუა,
 (ვაი, დედავ, მტკივა ქაუა)

დედგაგაცის წარუღა აგრეთვე რუსეთის ძირითადი გლეხობა.

რა ვიცი, ვის რა უყილა...
(სჯობს საღმე ჩამოვეცილო.)
აბა, რაქნა ას პროცენტით?!
გთხოვ, ფულებო, აღმოცენდით
საღმე მინდრად რომ მოკთიბოთ,
მოგაგროვოთ, ჩავიჯიბოთ,
იქნებ მაშინ რამეს გავხდემ,
ცოტას გავძლემ, თლად არ გავხდემ,
თორემ ჩემმა პაიოკმა

—ჯალაბი ვერ დაიოკა:

—დღეში პური ერთი ოყა,
(ცვლარ გამობერა ლოყა)
პროცენტი კვლავ მოგვემატა,
მაგრამ მითხარ, ძმავე, მაგრატა
(ქუაზე თუ ხარ მაგრათა)
ამით რამე მოგვემატა?
ცოტა კიტრი მოგვე მატა!
ორი ხელით ვჭამე, ქადა...
დღეს თავებმა სკამეს კატა...
კვლავ სიებს გვთხოვს ჩვენ მაგიდა,
მაგიდა მომარაგების,
მე მომემატოს ეგების
ერთი, ორი მეტი სული,
ძალუა ხომ მყავს ორსული,
განგებ თბილისში მოსული,
იმას მოყვა თან ძმის წული,

(უნდა ამომამძრონ სული)
და თუ სია არ შეეცვალემ,
ისე რაქნა გენაცვალემ?
ასეა, დავ, აღვასია—
მე უნდა შევიავსო სია.

შექანჯალღებული.

კოშმარი*)

გონს რომ მოვედი და თვალი გავახილემ, იმე
ოთახში ვიყავი, სადაც ოქმი შემიდგინეს. ჩემს გა-
მოპრუნებას უცდიდენ და ახალი ოქმის შესადგენათ
ემზადებოდენ.

— რამდენი უნდა გადავიხადო? — ძლივს დავი-
კნავლემ მე მიღეულის ხმით.

— 20 ათასი მანეთი — მიბასუხეს მათ.

— როგორ თუ ოცი? მატარებლიდან ჩამო-
სვლა თუ ათას მანეთად ღირს, ასეა რაღად უნდა
ღირდეს ოცჯერ მეტად?

— არა, თქვენ ორი ჯარიმა უნდა გადაიხადოთ
ეხლა: ერთი მესამე ზარის შემდეგ ასვლისა, მეორე
კი გაქანებულ მატარებლიდან ჩამოსვლისათვის.

ეს კი უსამართლობის წვერვალი იყო! ჯარიმას
მხდევინებდენ იმისთვის, რომ წინააღმდეგ ჩემი სუ-

*) იხ. — № 40.

რათა წვრიმაღლებზედ დელეგაციას, დრო არ დაეკარგათ, ფაბრიკები და ქარხნები დათვალიერებულ იქნა გაქანებული ავტომობილიდან.

რვილისა, დიდის ბრძოლისა და კიდილის შემდეგ, ყოვლად დაუნდობლად ჩამომართიეს მატარებლიდან და კინალამ კისერიც მომატებინეს.

— მე ხომ ჩემინებით არ ჩამოვმბტარვარ,— ჩამომართიეს!— ვცადე შედავება მე.

ჩემმა საბუთიანმა მსჯელობამ არ გასჭრა და იძულებული გავხდი დავმორჩილებოდი.

ერთი ოქმის შედგენას რომ მოარჩენ, მატარებლის კვილი მომესმა.

— ეს მატარებელი საითკენ მიდის?— ვიკითხე მე.

— სწორედ იქითკენ, საითკენაც თქვენ მიემგზავრებით— მიბასუხეს.

— ღვთის გულისათვის, აიღეთ ეს ოცი ათასი მანეთი და გამანათვისსუფლეთ, იქნება მოვასწრო დროზე ჩაჯდომა,— შევევედრე მე.

— ჩვენ თქვენი გულისათვის საერთო წესსა და კანონს ვერ დავარდევთ: ჯერ ოქმი უნდა შევადგინოთ, კვიტიაცია ამოვიწეროთ და შემდეგ ფული ჩავიბაროთ.

როგორც იყო, ბედმა გამიღიმა და მეორე ხარის დარეკამდე მოასწრეს ოქმის შედგენა. 20 ათასი მანეთი მივეცი და წამოვდექი მატარებლისკენ წასასვლელათ.

— ისე დაბეჭილი ვიყავი, ისე მქონდა დამსხვრეული მთელი სხეული, რომ ძლივს მივაღწიე ვაგონამდე

და რის ვაი ვაგლახით ჩავჯექი მატარებელში. ბილეთის აღებას ვინლა ჩიოლა! აბა რას შეიცავდრალაც სამასი მანეთით ზედმეტის გადახდა იმ მსათას მანეთთან შედარებით, ჯარიმათ რომ გადამხდევინეს.

ვაგონში ბარე ხუთი მგზავრი დამიხვდა ჩემს ყოფაში: ამათაც ჩემი ამბავი შემთხვევლათ და ყოველ განპრევვაზე კვნესოდენ ტკივილებისაგან.

დახეუ ადამიანის ეგოიზმს! ცოდვა გატეხილი სჯობია და, ეს ჩემსავით ნაგვები და განაწამები მგზავრები რომ დავინახე, ცოტა არ იყოს, გულს მომეშვა და ნუგეში მეცა.

ქირი და უბედურება ადამიანებს აახლოვენს და ჩვენც თვისტომობა ვიგვექნით ერთმანეთის, ჩვენ ჩვენი გაპირვება ურთიერთს გაუზიარეთ და გული მოვიოხეთ.

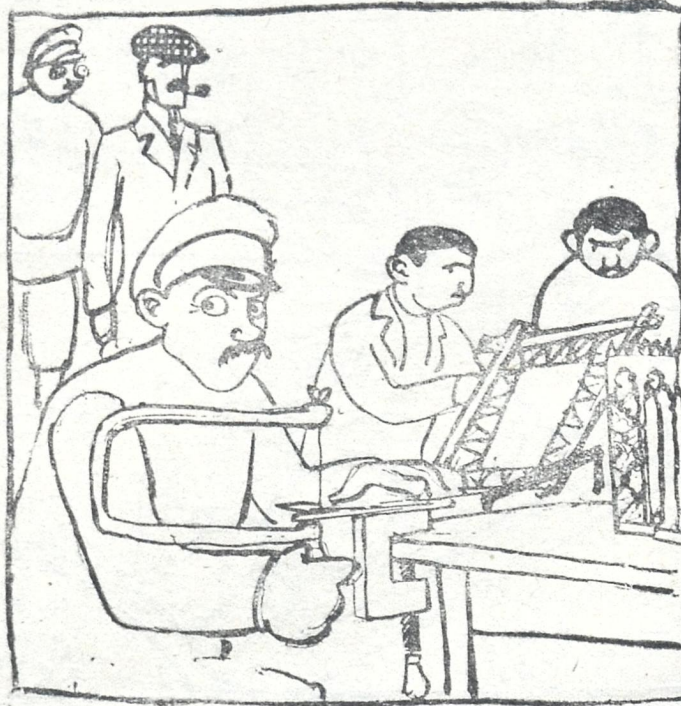
ასე მივდიოდით ნელის ქუჩაქუჩით ვიღრე გორს მიუახლოვდებოდით.

გორს რომ მიუახლოვდით, კონტროლმა ჩამოიარა ბილეთების შესამოწმებლათ.

— თქვენი ბილეთი?— მკითხა მე.

— მე ბილეთის ყიდვა ვერ მოვასწარი... ორმაგ ფასს გადავიხდი... სამჯერ დამაჯარიმეს,— წავილულღულე მე.

— ეხლა მეოთხეჯერ დაგაჯარიმებენ!— წარმოსთქვა კონტროლერმა.

დღევანდელი საკუთარი თვალთ დასწრებით, თუ რა რეალური სასარგებლო შრომის ეწევიან ჩრეზიჩა-
კიაში დატუსაღებული მოქალაქენი,

— წარადგინეთ გორში! — უბძანა მან კონდუ-
ქტორს.

გორში მისვლამდე ხმა არ ამოიღია, დავმუნ-
ჯდი. ისე დაჯაბნა და დამაგლახა ამ გაუთავებელმა
უბედურებამ, რომ ყველა გრძნობები დამიჩლოუნგდა
და აბატიამ შემიპყრო.

მატარებელი რომ გაჩერდა, გაკირვებით წამო-
ვდექი და უდრტვინველად გავყევი კონდუქტორს.

კიბეზე რომ ჩავედი, ვილაკა მგზავრი წამომე-
წია.

— თქვენ აქაც ვერ მოასწრებთ ბილეთის ყი-
დვას; მე აოსად მეჩქარება, გორში უნდა დავრჩე
და თუ გნებავთ: გიყიდით ბილეთს, თქვენ კი ოქს
რომ შეგიდგენენ და ჯარიმას გადაგზადვინებენ,
პირდაპირ ვაგონში შედით, იქ მოგიტანთ, — მით-
ხრა ამ ღვთისნიერმა კაცმა და კასისაკენ გაიქცა.

შემიღვინეს მეოთხე ოქმი და გადამახდვინეს
მეოთხე 10 ათასი მანეთი.

ვაგონში დროზე შევედი და ფანჯარასთან და-
ვჯექი, რათა ის კაცი არ დამეკარგოდა, ბილეთს რომ
შემპირდა. მალე ისიც გამოჩნდა და ბილეთი ფან-
ჯარაში გადმოძკა.

მე მადლობის თქმაც ვერ მოვასწარი, რომ იქვე
მილიციონერი გაჩნდა და მრისხანე ხმით მიბრძანა:

— ჩამობრძანდით!

— რათა? — ყრუ ხმით ვკითხე მე, რადგან ახა-
ლი საფრთხე ვიგრძენი.

— თქვენ ფანჯარაში რა გადმოგცეს?

ბილეთი! — ვუბასუხე მე და ახლად ნაყიდი ბილე-
თი ვუჩვენე.

— ახლავე ჩამობრძანდით, უნდა წარგადგინოთ!
განა არ იცით, რომ ფანჯარაში ნივთების გადაცე-
აკრძალულია? ჩამობრძანდით ამ წუთშივე!

მე, რაღა თქმა უნდა, მაშინვე ჩავედი, რადგან
გამოცდილებით ვიცოდი, რასაც მოასწავებდა ჩემი
გაჯიუტება.

მეხუთე ოქმის შედგენა რომ დიწყეს, მატარე-
ბელი დაიძრა.

უკანასკნელი 10 ათასი ჩავაბარე და სამასი მან-
ეთილა მრჩებოდა ჯიბეში. სამასი ათასი რომ
მქონოდა, მატარებელში ღალარ ჩავჯდებოდი. მეყო,
რაც ვიჯექი! გადავწყვიტე ქვეითად წასვლა და ბა-
ქანზე გამოვედი.

ნახევარი ვერსიკ არ მქონდა გავლილი, რომ
ოციოდე საკვირველ მგზავრებს დავეწიე. ზოგს თა-
ვი მქონდა შეხვეული, ზოგს ხელი ჩამოკიდებული,
ზოგიც ყვიარჯენით მიდიოდა. ჯერ ვიფიქრე, ნა-
მდვილათ ომში დაჭრილები იქნებიან თქო, მაგრამ

თუშუცა მას ყველაფერი იმ სახით არ დაუნახავს, როგორც ნამდვილად ხდება.

რომ გაეკუსწორდა და ვკითხე, სულ სხვა ინვალიდები აღმოჩნდნენ: ესენიც ჩემსავით მატარებლიდან ჩამონათრევი ხალხი ყოფილიყო და ამათაც ჩემსავით ქვეითად წასვლა გადაეწყვიტათ.

„გამარჯობა“ ვუთხარი და მეც მათ შეუერთდი. კარგა ხანს ჩუმად მივიდიოდით.

ბოლოს ერთმა ყვარჯენიანმა დაარღვია სიჩუმე: — ახლა გამში მაინც ვიქნებოდით! — ნაღვლიანად წარმოსთქვა მან.

პასუხი არავინ გასცა.

— ამხანაგებო! — დაიწყა ცოტა ხნაშ შემდეგ ერთმა თავშეხვეულმა: საინტერესოა, რამდენს აიღებდა ჩვენ ყველასგან, ვინც აქა ვართ, სახელმწიფო? ამ საყურადღებო საკითხმა საერთო ცნობის მოყვარება გამოიწვია და ანგარიშს შეუდგეკით. გამოიტყვა, რომ სახელმწიფოს ჩვენი ჯარიმებისაგან აეღო მ20000 მანეთი.

საკითხი გავაფართოვეთ და შეუდგეკით იმის ანგარიშს, თუ რა შემოსავალი ექნებოდა საშუალოთ დღეში სახელმწიფოს ჩვენისთანა დასახირებულ მგზავრებისაგან. დაახლოებით ნავარაუდევმა ანგარიშმა კარგა მოზრდილი რიცხვი მოგვცა — მილიონ ნახევარი მანეთი.

ჩვენ ყველანი კარგი ბატრიოტები გამოვდგეკით და გვიხაროდა, რომ სახელმწიფოს მმართველებმა

ასეთ შეოსავლიან საშვალეებს მიაგნეს, მაგრამ ჩვენი სიხარული ერთმა ცხვირ-დამტვრეულმა ამხანაგმა გაგვიბათილა:

— ამხანაგებო! — მოგვმართა მან: გოლახდითოთ მითხარით: გაბედავთ კიდევ როდისმე მატარებელში ჩაჯდომას?

— არასოდეს! — ერთხმად უბასუხეთ ყველამ.

— ჩვენ აქ 23 კაცი ვართ, ხუთჯერ ოცდასამი კაცი მაინც აიკვეთს დღეში მატარებლით მგზავრობას მთელს რესპუბლიკაში. ამათი მავალითი და მწარე გამოცდილებმა სხვა მგზავრებსაც აუხელს თვალს და სულ ორი-სამი თვის განმავლობაში მატარებლით იმგზავრებენ მხოლოდ წემანქანები და კონდიქტორები. რა შემოსავალი ექნება მაშინ სახელმწიფოს?

ჩვენ აღარაფერი ვცხასუხეთ. კვლავ სიჩუმე გაგვეფა.

დიდ ხანს მივიდიოდით ასეთ ღამის წყვილადში. აგარის სადგური რომ გაივარეთ, მესამე ვერსზე რკ. გზის მილიციონერი შეგვხდა, უკან ბრუნდებოდა, სადგურზე, თვალი აგვარიდა და ისე ჩავვიარა, თითქოს არც კი დავენახეთ. ცოტა მანძილს შემდეგ ღიანდაგს გადმოღმა მკვდარ კაცს წავაწყდით. სახე დასახირბული ჰქონდა მიწაზე დანარჩევამ და ცალ ფეხზე წაღა არ ეცვა. მაშინ კი მი-

უკანასკნელმა მთაბეჭდილებამ ყოველსავე მოლოდინს გადააჭარბა.

ვხვდით, რათ ჩაგვიარა გვერდი მლიციონერმა ისე უჩუბრათ. ჩვენც უხზოთ შემოვეტყუოთ მცვალებულს და დიდხანს ვიდგეთ ქუდ— მოხდრეები მის გარშემო...

ბერი ვიარეთ, თუ კოტა ვიარეთ მეორე დღეს დილით ხაშურს მივალწოეთ.

წარმოიდგინეთ ჩემი განცვიფრება: აკი ჩემი ფილტვის ანთიბანი მეუღლე და იმისი ხუთივე შვილი ხაშურში არ დამიხვდინ!

ჩემს ცოლს ფილტვის ანთება აღარ აღმოჩენოლა.

იმ დღეების ამბავი ასე მომხდარია: ბაბოს ჩვეულება აქვს, ყოველ დილით და საღამოთი მაჯის ცემას ითვლის ხოლომე. იმ დღეს საათი ჩემი უმცროსი ვაჟისთვის ჩაებარებია და თითონ მაჯის თვლა დაეწყო. პატარა გარიბალდის (ჩემი ვაჟის სახელია) ერთის მაგიერ ორ წუთს ეთვლევინებინა და, ამის გამო, მაჯა—160 ჰგონებდა. დამფრთხალ ბაბოს თითონვე დაესვა თავის ავთომყოფობის დიავნოზი და ის დღეზე გამოეგზავნა.

მაგრამ ყველაზე საინტერესო შემდეგია: რომ აღარც მე ჩავედი და ამბავიც არაფერი მიუვლიათ ჩემგან, წამოსვლა გადაწყვიტათ, წაოფერში ბილეთები მხოლოდ ბორჯომამდე მიეცათ, ბორჯომში კი ვერ მოესწროთ ბილეთების აღება და ეხლა ხაშურში გაეჩერებინათ ოქმის შესადგენათ.

60 ათასი ან სამ-სამი თვე ციხე!
რა თქმა უნდა—ციხე!

თავუნა.

გადასახლებული ქალები.

მეტის მეტი მიმზიდველი და ლამაზი ბათობი. ორი რამე შეადგენს მის სილამაზეს:

ზღვა და ქალები.

ზღვა სამი მხრიდან უალერსებს ბათუმს; ქალები თითქმის ყველა ქუჩაზე კოპწიობენ. მაგრამ განსაკუთრებით ორ ალაგზეა მთელი მშვენიერება თავმოყრილი:

ბალში—ზღვის პირი

დუნდუკოვ კარსაკოვის ქუჩაზე—ქალები.

და ორივე ამ სიმშვენიერით ორივე ადგოლზე სტკებმა ბათუმის ხალგაზრობა,

ინგლისელების დროს ბათუმელი ქალები მხოლოდ უცხოელ მატროსებს, აფიცრებს, ჯარისკაცებს და ინგლისელ მილიციონერებს დაყვებოდნენ, ხოლო ბათუმელი ახალგაზრობა შორიანლოდან ნერწყვს ყლაპავდა.

ქართველების შემოსვლის შემდეგ მდგომარეობა არსებითად შეიცვალა.

დღეღვაყიამ აშკარად დაინახა საბჭოთა კულტურის ნაყოფიერება.

„ბათუმელი ქალები მხოლოდ ჩვენ „შტატსკებს“ დაგყვებოდა და აფიცრებს, კომისრებს, მილიციონერებს ყურადღებას არ აქცევენ.

ყოველ საღამოს ნახევლით დუნდუკოვ კარსაკოვის ქუჩაზე ბალისკენ მიმავალ ქალ-ვაჟს და შორი-ახლო მაკერალ მარტო კომისარს. რომელიც სრულიად უშედეგოთ აპრიალებდა ჩამავალ შვის სხივებზე პავონებს და ექსელბანტებს.

ასე ბედნიერათ მიდიოდა დღენი ჩვენი ცხოვრებისა.

მეგრამ ერთ მშვენიერ დღეს ბენია ჩიკვიშვილმა, რომლის საგანგებო კომისრათ დანიშნა მეტათ გაეხარდა ყველა ბათუმელ ქართველს, მეტათ უცნაური ბრძანება გამოსცა.

„ლაიკეტოს ყველა საროსკიპო სახლები.

ყველა როსკიპები გადასახლებულ იქნეს რესპუბლიკიდან“).

ვინც შვიდ დღეში არ გადასახლდება, მათ გაგზავნიან იძულებით სამუშაოზე: ძველი ტომრების სარეცხათ და ქუჩების სიბინძურიდან გასაწმენდათ.“

ეს ბძანება გამოიცა 4 ავვისტოს.

და უკვე 6 ავვისტოს თქვენ ვერც ერთ ქალს

*) როგორც ვიცით გადასახლებულთ ნება მიეცათ იფილისში გადმოზარგებისა, სადაც ისინი თავს არჩენილ სრისობენ

ვერ ნახავდით ქუჩაში ძველებურათ უღირდელით მოსეირნეს.

ბათუმელი ახალგაზღობა მეტათ დაღონდა.

— ეს და გვაკლდა, რომ გაშოსცეს ბძანება და ზღვატ თბილისში გადაიტანოსო—საყვედურით ამბობდა ერთი წყება.

ხოლო გაუთხოვარი ქალები; ე. წ. старья дѣвы; იყვნენ კმაყოფილი. ზოგი იმასაც ამტკიცებდა, რომ ბენია ჩიკვიშვილმა მათი ზეგავლენით გასცა ეს საბედისწერო ბძანებაო.

გავიდა ორი კვირე ბძანების გამოცემიდან. ბათუმელი ახალგაზღობა დადის იაქეთ და სტკბება ცარიელი ზღვით.

ხოლო ბათუმელი ქალები თანახმათ ბძანებისა გაუასახლდენ... კომისარებისა და მილიციონერების ბინებზე.

დღეს თქვენ ყოველ საღამოს შეხვდებით ქუჩაზე (არა მარტო დუნდუკოვ კარსაკოვის, არამედ ყველა რუქებზე) მოსეირნე კომისარს, ან მილიციონერს ორი, ან სამი ქალით „პოდრუჩკით“.

ბათუმის ახალგაზღობა მეტათ აღშფოთებულია ამ ამბით და სთხოვს ვისაც ჯერ არს შიპტიონ ყურადღება ამ არა ნორმალურ განაწილებას.

რაში არიან დამნაშავე?

ბათუმის საზოგადოებას ეტკვი ებადება:

ბენია ჩხიკვიშელმა კომისრების და მილიციონერების ზედგაუღენით ხომ არ გაჰოსცა ბძანებო, რომ ყველა ქალები მათ განკარგულებაში ყოფილიყვნო.

მე არ ვიცი საფუძვლიანია თუ არა საზოგადოების ეკვი.

მე ვხედავ მხოლოდ კომისრებს, მათ თანაშემ-

წეებს და მილიციონერებს ქუჩაში „გადასახლებულ“ ქალებთან მოსვირნეს და მაგონდება ინგლისელების სერჯანტები და მილიციონერები.

ვენერიულ ავთამყოფობათა ექიმი მაინც ვიყო! მაშინ კომისრებიც ჩემ ხელში იქნებოდა და მათი სატრფოებიც.

გ.რ. სულჩაინი.

თუ მეორე არ წასწყმიდოს.

მისამხახურე (რომელიც თვეში ძველი კურსით სამ მანის იღებს, რომელიც ისე სულელია, რომ ქრთამს არ იღებს, რომელიც სამსაგურში ექვს საათზე მიდის და რომელიც ყოველ საღამოს მშვიერი წვება — ღმერთო ჩემო! უკვე ნაშუალამევის საში საათია! სად არის ერთი ზოლორა რომ ასეთი შთაქრობა ქკუაზე მოიყვანოს... (მუშტებს იღებს საბრალო, მაგრამ რა გამოვა თავის ოთახში მუტების მოღერით!)